

Motion till riksdagen 2009/10:Ub486

av Åsa Lindestam m.fl. (s)

Förutsättningar för ökad jämställdhet i skogslänen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förutsättningar för ökad jämställdhet i skogslänen.

Motivering

Sverige anses generellt i debatten som ett av världens mest jämställda länder. I fördelningen av platser i riksdagen och i såväl landstings- som primärkommunala fullmäktigeförsamlingar har mycket hänt. Idag är dessa församlingar i princip kvantitativt jämställda, med en fördelning inom spannet 40–60 %. Kvalitativt ser det dock annorlunda ut. I kommunerna är idag de flesta ledarposterna som är indirekt valda, nämndordförandeuppdrag och kommunalrådsuppdrag, uppdrag som män har. Inom kommunerna har utvecklingen lett till att antalet chefer i den offentliga sektorn idag också är kvantitativt jämställd. Detta är bra. I det privata näringslivet ser det dock helt annorlunda ut. De kvinnliga vd:arna i de börsnoterade företagen är få, de kvinnliga styrelseledamöterna i de börsnoterade företagen är också få. I Norge vet vi att det lagstiftats i denna fråga och av och till har diskussionen om kvotering av styrelseledamöterna skett även i Sverige. Den nuvarande regeringens näringsminister har slagit ifrån sig den frågan och menar att det är upp till företagen att själva lösa detta.

Vi menar att det är nödvändigt med ett förslag till hur en jämnare könsfördelning i företagens styrelser och ledning kan komma till stånd.

Sverige har en starkt uppdelad arbetsmarknad där det bland de 30 största yrkena idag är endast 7 som är kvantitativt jämställda, dvs. 40–60 % av vardera könet (SCB, 2008). I de skogslän som vi företräder är detta än mer tydligt, vi har en traditionell arbetsmarknad ur ett genusperspektiv. I skogslänen arbetar männen inom basnäringarna och kvinnorna inom vård och omsorg. De

Fel! Okänt namn på

vanligaste yrkena för männen är sådana som maskinoperatör, fordonsförare och bygg-/anläggningsarbetare. För kvinnorna är det vård- och omsorgspersonal, försäljare detaljhandel och övrig kontorspersonal.

De traditionella kvinnoyrkena innebär också att många kvinnor arbetar deltid ofrivilligt. Det påverkar deras ekonomiska situation hela livet igenom från lägre föräldrapenning och arbetslöshetsersättning till låg pension och gör dem beroende av mannen eller samhället för sin försörjning. Det innebär också att rekryteringen till vård och omsorg försvåras, när man inte kan försörja sig på sitt arbete. Därför måste alla som vill få rätt att arbeta heltid.

Den traditionella arbetsmarknaden innebär vidare att den reella pensionsåldern är något över 60 år. Därför är det viktigt att vi har ett arbetsliv som gör det möjligt för kvinnor och män att stanna kvar på jobbet ett helt arbetsliv. Det har stor betydelse för samhället liksom naturligtvis för den enskildes hälsa och ekonomi.

I prognoser som Arbetsförmedlingen gjort för arbetsmarknaden för 2008–2009 pekas på att det finns obalanser på skogslänens arbetsmarknad:

- ? Bristen på kvalificerad arbetskraft är fortsatt stor.
- ? Stora pensionsavgångar väntas de kommande tio åren.
- ? Kompetensbrist bland arbetssökande, de arbetssökande svarar inte upp mot den kompetens som söks från arbetsgivarna.
- ? Det finns en hög andel långtidsinskrivna och funktionshindrade i sökandegruppen.
- ? Det kommer att finnas ett fortsatt stort beroende av offentlig sektor, där arbetsmarknaden bedöms bli fortsatt kärv.
- ? Yrkesvalen är också de fortsatt traditionsbundna.
- ? Det är också fortsatt höga ohälsotal trots nedgång på arbetsmarknaden.

De närmaste åren förväntas 8 % av hela befolkningen lämna arbetsmarknaden, dvs. personer i åldrarna 60–64 år. Samtidigt med detta sjunker elevkullarna i gymnasieåldrarna markant. I många av våra kommuner sjunker elevtalen i gymnasieåldrarna med så mycket som 35 %.

Vi menar att regeringen bör ta initiativ till att arbeta fram en strategi för hur vi ska få en mer jämställd arbetsmarknad framför allt av tre anledningar sett ur vårt perspektiv.

- ? Om vi i våra län ska klara rekryteringen och säkra framtida kompetent arbetskraft måste fler otraditionella val av yrken göras.
- ? Om kompetent arbetskraft ska rekryteras måste rekryteringsbasen bestå av både kvinnor och män.
- ? Undersökningar i såväl Sverige som USA har visat på att det är de företag som har jämnast könsfördelning som är mest lönsamma så detta är också en lönsamhetsfråga.

I förskolan och grundskolan arbetar i övervägande grad kvinnor som pedagoger. Detta gör att framförallt de yngre barnen i sin vardag saknar manliga förebilder. Normen för att vara pedagog bland yngre barn är kvinna. Under en följd av år har jämställdhet i förskola och grundskola diskuterats i skogslänen såväl som i riket. En delegation för jämställdhet i förskolan har arbetat och

Fel! Okänt namn på

kommit med förslag och just nu finns en delegation för jämställdhet i skolan som arbetar. Nödvändigheten att komma fram till skarpa förslag som ger en mer jämställd förskola och skola är stor. Vi ser när slutbetygen ges efter år nio att betygen för gruppen flickor är rejält bättre än för gruppen pojkar. Hur denna skillnad ska kunna utjämnas och vilka konkreta åtgärder som ska göras bör regeringen presentera snarast.

Svensk gymnasieskola är synnerligen uppdelad efter kön idag, detta gäller i än högre grad i våra skogslän. I den förändrade gymnasieskola som regeringen avser införa finns få tankar på hur fördelningen mellan flickor och pojkar ska bli mer jämställd. Vi ser fram emot att regeringen i samband med införandet av den förändrade gymnasieskolan ger Skolverket i uppdrag att arbeta fram en strategi för hur könsbrytande studieval uppnås.

Ojämställdheten inom högre utbildning är stor, precis som i fördelningen av arbetskraften ser vi detta i de utbildningar som kvinnor och män väljer på våra högskolor och universitet. 2009 tog nästan dubbelt så många kvinnor ut sina examensbevis som män. Skevheten bland högskolenybörjare är också stor. Vi menar att det är nödvändigt att regeringen tar ett grepp och kommer tillbaka till riksdagen med förslag på hur dessa skillnader i högre utbildning ska minskas.

Stockholm den 1 oktober 2009

Åsa Lindestam (s)

Britta Rådström (s)

Lars U Granberg (s)

Marina Pettersson (s)

Kurt Kvarnström (s)

Marie Nordén (s)

Susanne Eberstein (s)